

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ

Δημοσιεύσας ἄλλοτε ἐν τῇ 'Εστία (Τόμ. Β' 1890, φυλ. 32 καὶ 33) ἔγγραφον καὶ σημειώματα, ἐκ παλαιοῦ κώδικος τῆς ἐνταῦθα 'Ιερᾶς Μονῆς τοῦ 'Αγίου 'Αντωνίου, ἀφορώμενα εἰς τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1653 συμβῆσαν ἐν Νάξῳ ἐκκλησιαστικὴν ταραχὴν, ἐνεκα βιβλίου συγγραφέντος κατὰ Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, διέλαβον ἐν τοῖς προλεχθεῖσιν ὅτι ἡ μετὰ τὴν κατὰλυσιν τῆς δυναστείας τῶν 'Ενετῶν ἐπικρατήσασα ἐν Νάξῳ ἁρμονία τῶν δύο 'Εκκλησιῶν 'Ανατολικῆς καὶ Δυτικῆς, ἅτε ὑπὸ διαφόρων ἀναγκῶν ὑπαγορευομένη, διεσπᾶτο ἐνίστε.

Ἦδη, πρὸς πληρεστέραν τῶν λεχθέντων ἀπόδειξιν, παρατίθηναι καὶ ἕτερον σημείωμα ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος, καθ' ὃ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος διεσπᾶσθαι καὶ πάλιν ἡ ἁρμονία αὕτη τῶν δύο ἐν τῇ νήσῳ 'Εκκλησιῶν, οἱ δ' 'Ανατολικοὶ ἀπηγόρευσαν, συμφώνως καὶ τῇ διαταγῇ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, τὴν ἐν ταῖς ἑαυτῶν 'Εκκλησίαις διδασκαλίαν ὑπὸ τῶν Δυτικῶν 'Ιεραποστόλων.

Τὸ σημείωμα τοῦτο εἶναι Γαλλιστὶ γεγραμμένον διὰ χειρὸς τοῦ τότε ἡγουμένου τῶν ἐνταῦθα Καπουτσίνων 'Γακίνθου τοῦ ἐξ 'Αρμενίας. Εὐρηται δὲ ἐν σελίδι 200 τοῦ κώδικος καὶ ἔχει ἐν μεταφράσει οὕτω :

1707.

«Τῇ 15 [Αὐγούστου], ἑορτῇ τῆς Κοιμήσεως τῆς Παρθένου, ἐκλήρυξα εἰς Χαλκί (1) ἐν τῇ Πρωτοθρόνῳ (2). Τοῦτο δὲ σημειῶ, διότι οἱ Κύριοι 'Ανατολικοὶ ἀπ' οὗτο ἐγὼ εὐρίσκομαι ἐνταῦθα (3) δὲν ἔκριναν ποτὲ καλὸν νὰ δεχθῶσιν ἡμᾶς ἐν ταῖς ἑαυτῶν 'Εκκλησίαις τοῦ Μπούργου (4). Αἱ διαβατικαὶ ἀποστολαί. ἄς ἐκπέμψουσιν οἱ 'Ιησουῖται παρ' αὐτοῖς ἐν τῷ 'Αρχιελάγει, ὑπῆρξαν ἐν μέρει ἡ αἰτία, ὥστε καὶ ὁ Πατριάρχης νὰ πέμψῃ διαταγὴν νὰ μὴν δέχωνται πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τοὺς 'Ιεραποστόλους, οὓς ἀποκαλεῖ ψεύστας (5). Ἐκτοτε κατηγόρησαν ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ Πατριάρχου τὸν 'Αρχιεπίσκοπον τοῦ τόπου τούτου ὡς ἔχοντα σχέσεις μετὰ τῶν Φράγκων. Ἡ κατηγορία αὕτη τὸν ἡνέγκασε νὰ συμφωνήσῃ μετὰ προσώπων, ἅτινα ἦσαν ἔθροιο αὐτοῦ ἀδιάλλακτοι. Ὁ Οἰκονόμος καὶ ὁ παπᾶ Γεώργιος υἱὸς τοῦ ἐπεδείξαντο πρὸς ἡμᾶς ἐν Χαλκίδι σεβασμὸν μέγαν, ἀντίθετον ὅλως τῶν αἰσθημάτων τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων τοῦ ῥητοῦ των πρὸς τὸ ἡμέτερον. Παρουσία ὁλων οἱ κύριοι οὗτοι μᾶς ἐπέδειξαν σεβασμὸν μέγαν.»

Μετὰ τὴν σημείωσιν ταύτην οὐδεμίαν ἄλλην εὐ-

(1) Χωρίον ἐν Τραγαῖ, πρωτεύουσα νῦν τοῦ δήμου τούτου.

(2) Οὕτω ὀνομάζεται ἡ ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ ἐνοριακὴ ἐκκλησία.

(3) Ἀφίκετο τῇ 13 Ὀκτωβρίου 1706 ὡς ἐξάγεται ἐκ σημειώσεως τοῦ ἰδίου περιεχομένης ἐν σελ. 199 τοῦ κώδικος. Ἀνεχώρησε δὲ τῇ 16 Μαρτίου 1708, μετατεθείς εἰς Σῦρον (κωδ. σελ. 201).

(4) Ἡ περὶ τὸ φρούριον τῆς πόλεως Νάξου παλαιὰ συνουσία.

(5) Περὶ τοιαύτης ἐγκυκλίου διαταγῆς τοῦ Πατριάρχου ἀποσταλείσης εἰς Θήραν τῇ 1714, ἴδε ἐν ἐκθέσει περὶ τῆς Δυτικῆς 'Εκκλησίας Θήρας δημοιοιουμένη ἐν τοῖς Nouveaux memoires des missions de la Compagnie de Jesus dans le Levant. Paris, MDCCXV, p. 115—125. Μετάφρασιν δὲ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἐν τῷ Παρνασσῷ Τόμ. Θ', σελ. 136—139.

ρηται ἐν τῷ κώδικι ὀρίζουσα τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἀποκατέστη ἡ φαινομενικὴ μεταξὺ τῶν δύο 'Εκκλησιῶν ἁρμονία ἐν τῇ νήσῳ. Εἶναι ὁμως γνωστὸν ἄλλοθεν, ὅτι μετ' οὐ πολὺ τὰ πράγματα εὐρίσκοντο εἰς ὃ σημεῖον ἦσαν καὶ πρὸ τῶν συμβάντων τούτων.

Τελευταῖον δέ, καὶ οἶοναί συμπλήρωμα τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῇ 'Εστία περὶ τῶν ἐν Νάξῳ 'Εκκλησιῶν γραφέντων, παρατίθηναι ἔγγραφον τοῦ 'Ανατολικοῦ 'Αρχιεπισκόπου Παροναξίας Σεραφεῖμ φέρον χρονολογίαν 1675, δι' οὗ χορηγεῖται τοῖς 'Ιησουῖταις ἡ ἄδεια τοῦ διδάσκειν κ.λ.π. ἐν ταῖς 'Ανατολικαῖς 'Εκκλησίαις. Σημειωτέον δ' ὅτι τοῦ ἐγγράφου τούτου ἐχορηγήθη μοι τῷ 1889 παρὰ φίλου μου ἀντίγραφον, ὅπερ ἀπέστειλα τῇ Διευθύνσει τῆς ἐν Ἐρμούπολει ἐκδομένης «'Ανατολῆς», ἥτις καὶ ἐδημοσίευσεν αὐτὸ τότε ἐν ὑπ' ἀριθ. 465 φύλλῳ αὐτῆς. Ἐκ παραβολῆς ὁμως πρὸς τὸ πρωτότυπον, ὅπερ ἀπόκειται νῦν παρ' ἐμοί, παρατήρησα ὅτι ἐν τῷ χορηγηθέντι μοι τότε ἀντιγράφῳ λέξεις τινὲς δὲν συμπεριελήφθησαν, ὡς δυσανάγνωστοι πιθανῶς, οὐκ ὀλίγαι δὲ ἐξ ἀπειρίας τοῦ ἀντιγράφαντος, διεστράφησαν.

Τοῦ ἐγγράφου παρατίθηναι ᾧδε πιστὸν ἀντίγραφον χωρὶς νὰ διορθῶ οὔτε τὰς ἐν αὐτῷ ἀνορθογραφίας. Μόνον τὰς παλαιογραφικῶς συντετηρημένας λέξεις συμπληρῶ ἐν ἀγκύλαις.

†

σεραφεῖμ ἐλέω θ[εο]ῦ 'Αρχιεπίσκοπος Παροναξίας καὶ παντὸς αἰγαίου πελάγους.

Επειδὴ περ οἱ θεοὶ καὶ 'Ιεροὶ κανῶνες τῶν θεοφόρων ἁγίων π[ατέ]ρων διακελεύουσι. τὸ τῆς πν[ευματ]ικῆς πατρότητας λειτουργήμα, μετὰ προτροπῆς ἐπισκοπικῆς διδόναι; τοῖς ἐναρέτοις καὶ ἀξίοις. διάτοι τοῦτο καὶ ἡ ἡμετέρα ταπεινότης, παρέχει ἄδειαν, τῶν κατοικούντων ἐνταῦθα λογιστῶν ἀνδρῶν καὶ π[ατέ]ρων 'Ιησουῖτων. ἀναδέχεσθαι καὶ διακρίνειν, τοὺς λογισμοὺς τὰς πράξεις, καὶ τὰ ποικίλα πάθη, πάντων τῶν εἰς ἐξομολόγησιν αὐτοῖς προσερχομένων. διδάσκειν τε μετὰ παρρησί[ας] τὸν λόγον τοῦ χ[ριστο]ῦ ὡς ἐνάρετοι ἀξιοί. καὶ εἰς τοῦτο ἐπαγγελομένην. οὐ μὴν δὲ ἄλλα καὶ ἀνέρες καλοῦ βίου καὶ θεορέστοι πολίταις. συνιστῶμεν οὖν αὐτοὺς, πρὸς ὑμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανοὺς (τοὺς ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ταύτην ἐπαρχίαν νάξιας τε καὶ πάρου τυγχάνοντες. δοῖλονότι τούτῃ 'Ιερῷ καταλόγῳ, καὶ τοῦ κοσμικοῦ καὶ χριστιανικοῦ πληρώματος). Ἰνα ἀγαπᾶτε καὶ τιμάτε αὐτούς, καὶ ἐν εὐλαθείᾳ ἄγειν. καὶ γὰρ εἰς ἀναζήτησιν αὐτῶν τὸ παρὸν τῆς συστάσεως Γράμμα γέγονεν. δεικνύοντες ἡμῶν καὶ τῶν πρὸ ἡμῶν ἀρχιερατευσάντων μ[ητ]ροπολιτῶν. ὡς τὰ ὅμοια πεποιήκαν. δι' ἰδίῳ αὐτῶν Γραμμάτων. ὁ δὲ παντοκράτωρ θ[εο]ς καὶ π[ατ]ὴρ τοῦ χ[ριστο]ῦ ἡμῶν 'Ιησοῦ Χ[ριστο]ῦ, τοῦ φιλανθρωποτάτου Δεσπότη, (οὗ τὸ ἄπειρον ἔλεος καὶ ἡ φιλανθρωπία ἡ ἀνίστατος, καὶ ἡ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν ταπεινότητος) εἴη μετὰ παντ[ων] ἡμῶν : —

Εὐδὼθῃ ἐν τῇ σεβασμῇ ἡμῶν μ[ητ]ροπόλει ἐν μηνὶ μαρτίῳ κέ : Τοῦ : χ[ρ]ο[ν]οῦ : τοῦ σ[ωτ]η[ρ]ίου.

[Τ. Σ.] † Παροναξίας σεραφεῖμ :

Ἡ σφραγὶς, ἣν φέρει τὸ ἔγγραφον, εἰκονίζει ἐν τῷ μέσῳ σταυρὸν μεταξὺ ἀνθρώπων, ἄνωθι τοῦ ὁποίου φέρεται λέξις δυσανάγνωστος καὶ ἡ χρονολογία 1673. Περὶ δὲ ἀναγνώσκειται : † ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΑΡΟΝΑΞΙΑΣ ΣΕΡΑΦΗΜ *

Ἐν Νάξῳ.

MIX. IAK. ΜΑΡΚΟΠΟΛΙΣ